

תלמידים והורים יקרים!

ראש השנה אלו ימים מיוחדים. רגשות של ימים מלאים הוד. סעודות החג גם הם מציינות את השמחה של עם ישראל בזכות לעמוד בדין. לכן מפארים את השולחן במאכלים ערבים. אנו שולחים אליכם דברי תורה מבית הישיבה, ומאחלים לכם שנה טובה ומתוקה, נחת מילדכם וברכות עד בלי די.

זוג ישיבה תיכונות 808 ספין

סימנים וזיכרון..

מנהג מפורסם בעם ישראל הוא אכילת הסימנים בליל ראש השנה. כל עדה ומשפחה כמנהגה, בסימנים המיוחדים שלה. רבים שאלו מה טעמו של מנהג זה? אנו יודעים שמברכים את השנה החדשה דרך אכילת מאכל מואכל, אך מה סודו וטעמו של מנהג זה.

יש המסבירים שענינו של הדבר הוא המשכת שפע וברכה דרך כל מאכל ומאכל. אנו מברכים ומבקשים מה' בקשות רבות דרך המאכלים השונים.

ניתן להסביר את הסימנים עם מהותו של יום ראש השנה. ר' צדוק הכהן מסביר את שמו של ראש השנה כיום הזיכרון משום שזה תכלית היום - לזכור את ה'. "יכירו וידעו כל יושבי תבל", האדם שוכח את ה', מרוב טרדות ועיסוקים, מרוב פעלתנות ויצירה האדם מייחס את כל עשייתו אליו ושוכח את ה'. יום הזיכרון הוא חזרה אל היום שבו האדם היה במודעות חזקה ביותר למציאות וידיעת ה'.

הרמב"ם כותב בהלכות תשובה: "אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב רמז יש בו, כלומר עורו ישנים משנתכם, ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה, וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל, הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם, ויעזוב כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה".

דבר מעניין שהרמב"ם כתב את דבריו בהלכות תשובה ולא בהלכות שופר, כיון שהוא מבין שתפקיד השופר הוא לעורר את הזכרון, זכרון הקורא לאדם לשוב בתשובה.

אנו אוכלים סימנים כדי להזכיר לנו את נוכחות ה' בכל עניין. לפני שאנו מכניסים לפה מאכל אנו מזכירים שהשפע של השנה מגיע מבורא עולם.

ועוד יותר מכך, אנו עושים "סימנים", כאדם העושה לעצמו סימנים שלא ישכח את הדברים החשובים לו באמת שהוא מעוניין לזכור.

שננה לאיוט במודעות אהב"ה ולשנה טובה ומתוקה

הרה א"מ איצטל

**דבר תורה
לסימנים**

ראש השנה - שמחה או חרדת הדין?

שנה חדשה היא סיבה למסיבה. אם נתבונן אצל אומות העולם כיצד הם מקבלים שנה חדשה נראה שהם עסוקים בחגיגות ובאיבוד הדעת, שבתון ומשתאות. מה מאפיין את ראש השנה היהודי? מחד, יש סברה נכונה אצל אומות העולם שעלינו לשמוח, וכמו שמצאנו בכל המועדים היהודיים שאנו מברכים שהחינו, אומרים הלל וחוגגים בסעודות מכובדות,

סעודת ליל חג

ואכן כך אנו עושים בסעודות החג של ראש השנה, אך מאידך, בראש השנה שלנו האדם עומד לדין, ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפני הקב"ה, ולכן גם לא אומרים הלל ביום זה. איזה רגש על האדם להחזיק ביום זה ומדוע? שתי כנפיים יש לנשמת האדם - אהבה ויראה. שתי מידות אלה, ההופכיות זו לזו, משלימות את היחס של האדם לעבודת ה'. מידת היראה היא הבסיס של האדם המסייע לו להימנע מלעבור על רצון ה'. היראה גורמת לאדם לסור מהרע. האהבה היא הגורם לדבקות בנאהב על ידי פעולות מעשיות של אוהב כלפי נאהב, הרי הן מצוות העשה. כמו "זכור" ו"שמור" בשבת, המכוונות מול איסורי המלאכה מחד, ומצוות העשה של קידוש השבת מאידך. ראש השנה האחד הוא ראש השנה בו בוכים ודואגים על העתיד, ומה טומנת בחובה השנה החדשה. "מי יחיה ומי ימות, מי במים ומי באש מי בחרב ומי בחיה". שאלות שמעוררות את האדם לבכי, המזכירות לו את אפסיותו ואת כל המאורעות הקשים שעברו עליו בשנה שחלפה ומפילות אימה מפני הדין הנגזר בשנה הזו. ויש ראש השנה אחר, הוא יום בו אנו נדבקים בקב"ה. יום זה לא עסוק בשאלות הפרטיות ואין בו וידוי אישי. יום זה הוא ההכרה העמוקה ביותר של היותנו "בנים אתם לה' אלוקיכם", לעובדה שאנו ניצבים כולנו לפני ה' אלוקינו, אם כבנים אם כעבדים, ומהות הקשר הזה היא עבודת היום. אנו "שורקים" לקב"ה בשופר כאהוב השורק שריקה סודית לאהובתו, ומזכירים את היותנו בני אברהם יצחק ויעקב, אהוביו הבחיריים של הקב"ה. כל המהלך הזה הינו יסוד עומדנו לדין - אנו ממליכים את הקב"ה עלינו ביום זה, כי רק אנחנו יכולים לעשות זאת מתוקף תפקידנו בעולם. הדבקות שלנו בקב"ה ביום זה היא כה גבוהה. עד שמסתלקים כל הקטרוגים מעלינו ואנו יכולים כציבור להיות בטוחים בזכותנו בדין. בראש השנה אם כן יש בנו שני צדדים - מידת היראה (הקשורה ליום הראשון של ראש השנה עפ"י תורת הסוד) גורמת לאדם פחד מפני הפסקת הקשר עם הקב"ה על ידי ריחוקו ממנו וזה מוליד דביקות בקב"ה, יראה שמתבטאת בשפיכת הלב בתפילות והזכרת אימת הדין המתוחה על העולם כולו, ומאידך האהבה (הקשורה ליום השני של ראש השנה על פי תורת הסוד) - המלכת הקב"ה עלינו, שמחה בהיותנו בניו, וחגיגת היום בסעודות ובגדי לבן, כביטוי לשמחה בהתחדשות הברית עם הקב"ה. גם תקיעות השופר מבטאות את שני המהלכים האלה: יש בהם מימד של פחד - "היתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו", ויש בהם מימד של שמחה - "וביום שמחתכם ובמועדיכם.. ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם", בחינות יראה ואהבה. שנזכה לחוות את שני הרגשות האלה בעצמה הראויה, ומתוכם להגיע לדביקות בה' וחיידוש הקשר הנצחי בינינו ובינו, בתוך שאר עם ישראל.

ענה אברהם ויגור
הר"ר ש' פרנקל (רכ"ט שכ"ג י"א)

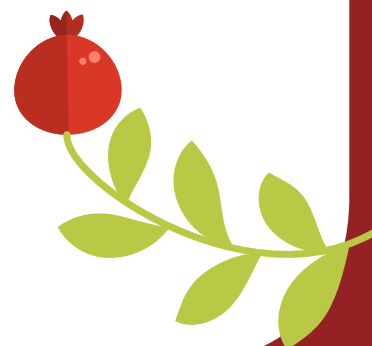
ראש השנה - בונים מהיסודות

המשנה במסכת ראש השנה קובעת שראש השנה הינו יום הדין לכל "באי העולם"- כל בני האדם נידונים לפני הקב"ה ונגזר דינם. הגמרא מבארת ואומרת שגזר הדין של הצדיקים והרשעים נחתם מיד, ואילו הבנוניים תלויים ועומדים עד יום כיפור ואז נחתם דינם הסופי. כאשר אדם עומד לפני הדין, אך טבעי הוא שיעמוד יתנצל ויתחרט על מעשיו, ובאמת כך אנו עושים ביום כיפור. התפילה עוסקת בכפרה, הוידוים בתפילות מכוונים לתהליך של תשובה הכולל חרטה וידוי וקבלה לעתיד, בצפייה לכפרה וסליחה מאת הקב"ה. אולם עבודת ראש השנה מעלה תמיהה גדולה, מה בין המלכת הקב"ה שהיא מרכז התפילה, לבין יום הדין? מדוע אין מתוודים ומצטערים ביום הדין על חטאינו? וגדולה מזו, לא רק שאין וידוים על חטא בראש השנה, אלא שנזהרים מלהזכיר חטאים עד כדי כך שיש שנהגו להשמיט את אמירת "אבינו מלכנו חטאנו לפניך", ואף נהגו לא לאכול אגוז שעולה בגימטריא חט(א).

הרב נבנצאל בספרו לראש השנה מסביר את העניין בעזרת משל יפהפה: כאשר אדם רוצה להרוס קיר בנוי, ניצבות לפניו שתי אפשרויות. האחת, לקחת פטיש גדול ולהרוס לבינה אחר לבינה, והאחרת היסודית יותר, היא לחתוך את יסודות הקיר, וממילא הקיר יתמוטט. עבודת הכפרה וההתמודדות עם החטא ביום כיפור ובראש השנה מתבצעות בשתי דרכים אלו. ביום כיפור אנו ממרקים חטא אחר חטא, מתוודים עליו, מתחרטים, וכך מנקים עצמנו מהמעשים השליליים שדבקו בנו. בראש השנה לעומת זאת, אנו מתמודדים עם יסוד החטא שהוא שכחת ה'. הרי ברור לנו שאילו היינו חשים כל השנה את אותה דבקות שאנו חשים בימים אלו, לא היינו חוטאים כלל, וכל האפשרות של יצר הרע להתגבר עלינו, נובעת מרגעים שאנו רחוקים מהקב"ה ולא חשים בנוכחותו המתמדת. ממילא עבודת ראש השנה היא לעקור את יסוד החטא, ולעמוד מול הקב"ה כנברא מול בוראו, כבן לפני אביו ועבד לפני רבו הניצבים וממליכים את הקב"ה כמלכנו.

שנזכה שיתקבלו תפילותינו- "מלוך על כל העולם כולו בכבודך... וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו" ואז "כל אשר נשמה באפו" יאמר "ה' א-לוקנו מלך ומלכותו בכל משלה"

סעודת חג יום א'

ענה אברהם ויגור
הר"ר יאיר פרנקל (רכ"ט שכ"ג י"ב)

יום של אהבה

ראש השנה הוא יום הדין, וכבר המשנה הראשונה במסכת ראש השנה מלמדת אותנו: בארבעה פרקים העולם נידון, ואחד מהם הוא בראש השנה שבו כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון. הגמרא מבררת שמשנתנו היא כשיטת "תנא דביה ישמעאל" הסובר שבראש השנה אדם נידון, וגזר הדין שלו ביום כיפור. זאת ועוד, מפורסמים דברי חז"ל: "שלושה ספרים נפתחים בראש השנה. אחד של צדיקים גמורים, ואחד של רשעים גמורים, ואחד של בינוניים: של צדיקים גמורים - נכתבים ונחתמים מיד לחיים. של רשעים גמורים - נכתבים ונחתמים מיד למיתה. ובינוניים - תלויים ועומדים מראש השנה עד יום הכיפורים. זכו - כותבים אותם לחיים. לא זכו - כותבים אותם למיתה". מעוררת במיוחד למשמעות ראש השנה כיום הדין, תפילת רבי אמנון ממגנצא: "ונתנה תוקף קדושת היום כי הוא נורא ואיום... אמת כי אתה הוא דיין ומוכיח ויודע ועד... ומלאכים יחפזו וחיל ורעדה יאחזו ויאמרו: הנה יום הדין לפקוד על צבא-מרום בדין כי לא יזכו בעיניך בדין. ..ותחתוך קצבה לכל בריה, ותכתוב את גזר דינם. בראש השנה יכתבון ובצום יום כיפור יחתמו: כמה יעברון וכמה יבראו מי יחיה ומי ימות מי בקצו ומי לא בקצו... ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה!"

סעודת ליל חג יום ב'

מבואר בזוהר וכך נוהגים להלכה על פי הפוסקים שאין להתוודות בראש השנה. ונשאלת שאלה עצומה: מדוע אנו נמנעים ביום זה מוידוי. תשובה מעבירה את רוע הגזירה, ועיקר התשובה הוא הוידוי, מדוע אם כן מחכים עד ליום כיפור בו מרבים בוידויים ונמנעים מהפרקליט הגדול - הוידוי, ביום הדין הוא ראש השנה??

על מנת לענות, נקדים הקדמה קצרה המבארת את ההבדל בין "תשובה תתאה" (נמוכה) - תשובה מיראה, ובין "תשובה עילאה" (גבוהה) - תשובה מאהבה. הגמרא מבררת שיש הבדל בתוצאה, ש"בתשובה מיראה" זדונות נהפכים לשגגות, ו"בתשובה מאהבה" זדונות נהפכים לזכויות. מבחינת ההכנה הנדרשת לתשובה, נראה שתשובה מיראה כמעט ואינה צריכה הכנה, וברגע שאדם יעורר בדעתו שיש שכר ועונש בעולם, ויש מחיר למעשיו, מיד תתעורר בקרבו תשובה ורצון לתיקון. אולם תשובה מאהבה, הדורשת מוטיבציה פנימית והזדהות עמוקה עם התורה והמצוות, מחייבת לימוד ובירורי אמונה יסודיים בגדולת ה' יתברך, במעלתן של ישראל עם קרובו, וכמובן במעלתן וקדושתן של התורה והמצוות. ידועים דברי הרמב"ם ביחס לאהבת ה': אין אדם אוהב את ה' אלא בדעת שידעוהו אם מעט מעט ואם הרבה הרבה. נוסף על כך יש הבדל מהותי בין התשובות, כידוע כשאדם חוטא, מעבר לכך שעבר על רצון קונו, הוא פגע בנפשו והחשיך את זוהר נשמתו, חז"ל מבארים לנו שעבירה מטממת ליבו של אדם, העברה היא כעין "שכבת זפת" על אורה וזהרה של הנשמה הטהורה המפעמת בנו.

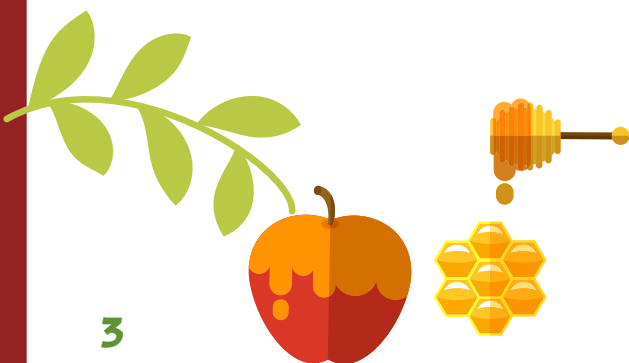
כשאדם חוזר בתשובה מיראה, תשובתו מתקבלת, אך עדין לא נעשה השינוי הרדיקאלי שהביאו לחטא, עדין לא נעשה ניקוי פנימי ויסודי מכל שכבות הזפת המאפילות על הכרתנו את אמיתות חיינו. לשינוי, ניקוי ותיקון כזה נדרשת תשובה מאהבה, תשובה הכוללת דעת והבנה עמוקה ביסודות האמונה שלנו: בהכרת הבורא ית', טובו ואהבתו אלינו, בהבנה עמוקה כמה, אנו בניו של מקום, גדולים אנו ומלאי כוחות ועוצמות של טוב, וכן הבנת גודל המתנה שהייתה גנוזה בבית גנזיו של מקום ונתנה לבניו האהובים.

ראש השנה הוא גם הראשון מעשרת ימי תשובה, והקב"ה באהבתו לנו נתן לנו יום בו נוכל להתרומם, ולהעצים את הדעת שלנו אנו נתפלל פסוקי מלכויות: "מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה" ומתוכם נכיר בגדולת המלך הוא מלך מלכי המלכים. נתפלל פסוקי זכרונות ונברר לעצמינו: "הבן יקיר לי אפרים עם ילד שעשועים", כמה גדולה יקרתם של ישראל. ובפסוקי השופרות: "אתה נגלת בענן כבודך על הר סיני ללמד לעמך ישראל תורה ומצוות", נבין את מקורן האלוקי וקדושתם של תורה ומצוות.

מתוך ראש השנה בו משפיע עלינו המלך "שפע שכל" ביסודות החיים שלנו, נמשיך בימי התשובה ונגיע לוידיוי יום הכיפורים מתוך תשובה מאהבה - היא התשובה הראויה לנו עם ישראל ובפרט בדור של גאולה בו זכינו שהרעיה והדוד שבים ומתאחדים ומתגלה שמים רבים, ואפילו הגלות הארוכה, לא יוכלו לכבות את האהבה, ונהרות של יצר הרע בגירסאות מודרניות לא ישטפוהו. ומושר מפי כל: הקב"ה אנחנו אוהבים אותך".

ועל כן מניעת הוידוי בראש השנה מבררת לנו את עניינו של יום, את מעלתנו, ובעיקר את העבודה הגדולה והמשמעותית המצופה מאתנו - תשובה מאהבה.

שנה טובה ומתוקה
הרה שואל ואיין (רכס שכנר י')

אמירת מזמור מ"ז לפני התקיעות

תפילות הימים הנוראים מתייחדים בריבוי הפיוטים ששובצו בהם. בנוסף לפיוטים פרי יצירתם של גדולי הפייטנים הארצישראליים ובני הגולה שפעלו אחריהם, שולבו בתפילות הימים הנוראים מספר מזמורי תהלים הנאמרים רק בימים הללו. שני המזמורים הבולטים הם: מזמור כ"ז " לדוד ה' אורי וישעי", הנאמר מראש חודש אלול ועד שמיני עצרת, ומזמור מ"ז "למנצח לבני קרח העמים תקעו כף..." הנאמר בהרבה קהילות, לפני תקיעת שופר.

לְמַנְצַח לְבְנֵי קֶרַח מְזֻמָּר

הכינוי "למנצח" מהווה סימן מוסיקלי המופיע פעמים רבות בפרקי תהלים. התוכן של ביטוי זה הוא הניצחון, ולענייננו: הניצחון של בני קרח. קרח ועדתו חלקו על משה ואהרן ועל כן נבלעו באדמה. מחלוקת קורח הייתה ה-מחלוקת. קורח חלק על משה ואהרן, והיו מעורבים שם כבוד וגאווה ואינטרסים, וסופה של המחלוקת היה רע ומר, קורח וכל עדתו נבלעו באדמה ומתו. עם זאת, "בני קרח לא מתו מאחר והרהרו תשובה בליבם" (במדבר רבה, יח). רש"י מרחיב ומספר לנו את הדברים הבאים " לבני קרח - אסיר ואלקנה ואביאסף הם היו תחלה בעצת אביהם ובשעת המחלוקת פרשו וכשנבלעו כל סביבותיה' ופתחה הארץ את פיה, נשאר מקומם בתוך פי הארץ, כענין שנאמר: "ובני קרח לא מתו" ושם אמרו שירה, ושם יסדו המזמורים הללו, ועלו משם ושרתה עליהם רוח הקודש ונתנבאו על הגליות ועל חרבן הבית ועל מלכות בית דוד".

סעודת חג יום ב'

הם התחרטו ממש ברגע האחרון, כמעט ברגע שאחרי הרגע האחרון. בני קורח מספרים לנו לנצח, שגם ברגע האחרון אפשר לחזור בתשובה ולהינצל. ברגע האחרון הם התעשתו, וזכו להגיד שירה לפני הקב"ה. שירה ההולכת ומושמעת בעולם לדורי דורות.

האם כולנו התכוונו לרגע הזה של תקיעת שופר? לעיתים טרדות היום יום לא נותנות לנו את הפנאי לכך ולעיתים הייתה זו עצלות בלתי מוסברת. ופתאום, בום, א' בתשרי, ראש השנה הגיע, מה עושים? מה עושים רגע לפני תקיעת שופר? ובכן, מה עושים? למנצח לבני קורח מזמור!!!

אפשר להצטרף תמיד, גם עכשיו, לא מאוחר מדי. לבני קורח קוראים אסיר, אלקנה ואביסף. יש להם שם, אנחנו יודעים מי הם, והמדרש מספר עליהם כך, וזה בדיוק המסר לרגע שלפני השופר:

"להודיע כח התשובה, שבני קורח בתחילה היו עם אביהם, ולבסוף הרהרו כולם לעשות תשובה". (מדרש אגדה פרשת פנחס). אף לאחר ייאוש, יושב הקב"ה ומצפה לתשובתך. אם ישוב - מייד יקבלו.

דווקא לבני קרח נאה לומר את מזמור החיים של ראש השנה. עלייתם של בני קרח מן השאול, מרמזת על ניצחון התשובה על המוות.

בראש השנה מציין עם ישראל את המלכתו של הקב"ה עלינו ועל כל העולם, רעיון זה מוזכר בפרקנו ומודגש יותר מאשר במזמורים אחרים. "מלך אלקים על גוים...מלך גדול על כל הארץ...כי מלך כל הארץ אלקים... מלך אלקים על גוים..." ומעל לכולם, "עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר".

לסיום ברצוני להביא בפניכם את פירושו של המזמור כפי שפירש אותו הרב משה קלנברג הי"ד ביום טוב שני של ראש השנה תש"ב, במחנה לה-לנד בצרפת, שנה לפני שנרצח.

(הרב קלנברג היה לפני המלחמה רב של קהילת 'מץ' שבצרפת. הוא הוגלה למחנה ההסגר לה-לנד בצרפת הצפונית בכסלו תש"א. במחנה זה היה כלוא עשרים ואחד חודשים בערב ראש השנה תשי"ג נשלח למחנה השמדה אושוויץ.)

"שימו לבבכם למה שאנו אומרים ומעתירים בהתלהבות קודש שבע פעמים "למנצח לבני קרח מזמור, כל העמים תקעו כף הריעו לאלהים בקול רנה", וכוונתנו לומר בזה לכל העמים: כידוע סיבת כל המלחמות הם משני דברים, או משנאת

הדת הנהוגה בימי קדם, או משנאת הלאומיות כנראה ביום זה [בזמננו אנו], ואנחנו קוראים ומבקשים לכל אומות העולם לאמור, מה לכם לתרועת מלחמה זו שאתם מבליים בהם, חדות ימים ושנות עולמים? הלא טוב יותר שכל העמים יתקעו

כף זה לזה ויקראו לשלום, ובמקום זה "הריעו לאלהים בקול רנה", תרועת שלום ושמחה, המון חוגג, "כי ה' עליון נורא מלך גדול על כל הארץ", ובידו הכוח והמשרה, ולטוב בעיניו יתננה ושוא לכם משכימי קום מאחרי שבת ולמה זה תגעו לריק בעולם שאינו שלכם כו' "עלה אלהים בתרועה ה' בקול שופר", אלהים שהוא מדת הדין, יתעלה מכסא דין לכסא

רחמים שהוא ה', על ידי התרועה וקול שופר, "נדיבי עמים נאספו" המתנדבים בעם, התאספו יחד וקבלו עליכם להיות עם אלוקי אברהם, כמדת אברהם שנהג במדת החסד והחנינה לכל הבריות באין הבדל דת ולאום, ובו תדבקון ובדרכיו

תהלכון "כי לאלוהים מגיני ארץ", והוא מגן ומחסה לכל יושבי הארץ, ואנחנו גם כן בתוכם, "מאד נעלה" מהשגתינו, וכן נזכה בקרוב לשנת גאולה וישועה במהרה בימינו אמן."

נצטרף אנו שזכינו לחיות בדור של גאולה לברכתו של הרב קלנברג.

שנה ארבע וארבע

הרב אה"י שפירא (רכ"ט שכ"ב)

